

Варто зазначити, що в освіті спостерігається тенденція постійного пошуку нових концептуальних підходів до організації навчального процесу у ВНЗ, оновлення змісту й технологій навчання, що забезпечать ефективне формування різних складників комунікативної компетентності майбутніх юристів.

Список використаних джерел:

Артикуца Н. Нові підходи до мовної підготовки майбутніх юристів і викладачів права. 1997. 186 с.

Баранов А. Н. Лингвистическая экспертиза текста. Теоретические основания и практика. М. : ООО «Флинта». 2006. 592 с.

Красавчиков О.А. Советская наука гражданского права (Понятие, предмет, состав и система. Свердловск. 1961. 380 с. (Свердл. юрид. ин-т. Ученые труды. Т.6. Серия «Гражданское право»).

Мова як раціональна дія в системі формування комунікативної компетентності юриста. Калита О. П. 2008. 94 с.

Мінчак Галина Богданівна,

доцент кафедри української філології та
славістики Київського національного
лінгвістичного університету, кандидат
філологічних наук

КОНОТАТИВНА ЕКВІВАЛЕНТНІСТЬ ІДЕОЛОГІЧНО ЗАБАРВЛЕНИХ НОМІНАТИВНИХ ОДИНИЦЬ У ПЕРЕКЛАДІ

Чимало мовних знаків відображають ідеологічну сему, яка, на нашу думку, є складником конотативного аспекту лексичного (фразеологічного) значення.

Так, зіставляючи протилежні ідеологічні узуси – тоталітарний та національний – можна виділити велику групу номінативних одиниць, які збігаються своїм предметним значенням, але різняться конотаціями.

Наприклад, у 80 – 90-х роках минулого століття, коли ставлення до Жовтневої революції в суспільстві різко поляризувалися, номінативне сполучення червоний прапор стало “слугою двох панів”. У прибічників комуністичної ідеології воно асоціювалося з поняттями “наше”, “добро”, “перемога”, а в противників цієї ідеології з такими поняттями, як: “агресія”, “зло”, навіть “фашизм”.

Маючи однакову референційну співвіднесеність, та сама номінація може виражати протилежне ставлення мовця до явища, тобто мати різні, часто полярні ідеологічно-оцінні компоненти. Амбівалентність ідеологічних оцінок – один із переконливих

аргументів на користь того, що вона є складником суб'єктивної, конотативної, частини лексичного значення.

У зв'язку зі сказаним постає проблема адекватного забезпечення конотативної еквівалентності при перекладі ідеологічно забарвлених номінативних одиниць на зразок україноненавистники, москвомалороси, московський гітлеризм, гвинтикова свідомість, синдром великодержавності, шароварно-галушкове мислення, білохатні українчуки, сучасні Шельменки і т.ін. Переклад зазначених одиниць може здійснюватися різними способами, зокрема, такими: транскодування (транслітерація і транскрипція), калькування, описовий спосіб, генералізація, приблизний переклад.

Щодо ідеологічно забарвлених фразеологізмів (зокрема, і перифраз), особливо радянських типу будівничі комунізму, дружба народів, ворог народу, мудрий вождь і вчитель, партія – розум, честь і совість нашої епохи тощо, слід пам'ятати, що їхня словникова конотативна характеристика є тільки пропозицією.

У конкретному ідеологічному контексті стійкий вислів може актуалізуватися по-іншому, ніж це представлено в словнику. Надзвичайно складно обрати прийом передачі стійкого вислову, до складу якого входять оніми. Вибір певного прийому залежатиме, на думку О. Шаповалової, від функції фраземи, її національно-культурної конотації, інтенції автора, загальної тональності тексту та від аудиторії, для якої призначений переклад. Інколи перекладач змушений вдаватися і до нефразеологічного перекладу [1, с. 153].

На вибір стратегії перекладача ідеологічно забарвлених номінативних одиниць впливають не лише тип тексту і реципієнт, а й ступінь віддаленості (чи близькості) між культурами, ідеологією вихідної і цільової мов. Ідеться насамперед про конотативні реалії як елементи суспільно-політичного життя тих чи тих спільнот, аналогів яких немає в інших народів. Тут істотними є певні трансформації, контекстуальні пояснення. При цьому важливо бути політкоректним. Актуальність дотримання ідеологічної «чемності» останнім часом загострилася у зв'язку з глобалізаційними процесами та мультикультурною ситуацією.

Отже, змога адекватного відтворення конотативного значення ідеологічно забарвлених номінативних одиниць іншою мовою є обмеженою. Досягнення (здебільшого часткової) конотативної еквівалентності перекладу може відбуватися шляхом використання різних прийомів (транскодування, калькування, описовий спосіб, генералізація, приблизний переклад тощо).

Список використаних джерел

Шаповалова Е. О. К вопросу об эквивалентной передаче фразеологизмов с именами собственными // Вестник Челябинского государственного университета. 2012. № 20 (274). Вып. 67. С. 151 – 153.

Пашинська Людмила Михайлівна,
доцент кафедри української філології та
славістики Київського національного
лінгвістичного університету, кандидат
філологічних наук, доцент
Школа Галина Миколаївна,
доцент кафедри української філології та
славістики Київського національного
лінгвістичного університету, кандидат
філологічних наук, доцент

НОРМАТИВНЕ ВЖИВАННЯ ПРИЙМЕННИКІВ У ЮРИДИЧНІЙ СФЕРІ

Важливість питань, які висвітлюються у юридичній сфері, вимагає від фахівця чіткого, точного і логічного викладу думок, чого можна досягти за допомогою нормативного вживання прийменників.

Прийменник як службова частина мови виконує надзвичайно важливу роль в усному та писемному мовленні, адже за допомогою прийменників не лише виражаються відношення між предметами і діями чи ознаками, а й висловлюються найрізноманітніші думки, що в свою чергу сприяє і розвитку мислення.

У практиці мовлення юристів нерідко спостерігаються порушення норм у вживанні прийменникових конструкцій під впливом помилкових аналогій, калькувань із російської мови. Тому у нашій розвідці розглянемо найпоширеніші випадки літературних вживань прийменників у юридичній сфері:

прийменник по вживають з іменниками, займенниками, числівниками, коли конструкції виражають часові, об'єктні, кількісні, просторові відношення: належить по праву, доповідь по суті, наказ по університету, по вісім осіб, по десять разів, відповідали по черзі, відпочивали по обіді, кожному по документу (неправильні конструкції: жити по закону, комітет по нагляду, прийти по питанню, відвідати по справах служби, помилитися по незнанню, закон по врегулюванню, висновок по легалізації, надіслати по пошті (треба: жити за законом, комітет з нагляду, прийти у питанні, відвідати у службових справах, помилитися через незнання, закон щодо врегулювання, висновок щодо легалізації, надіслати поштою).